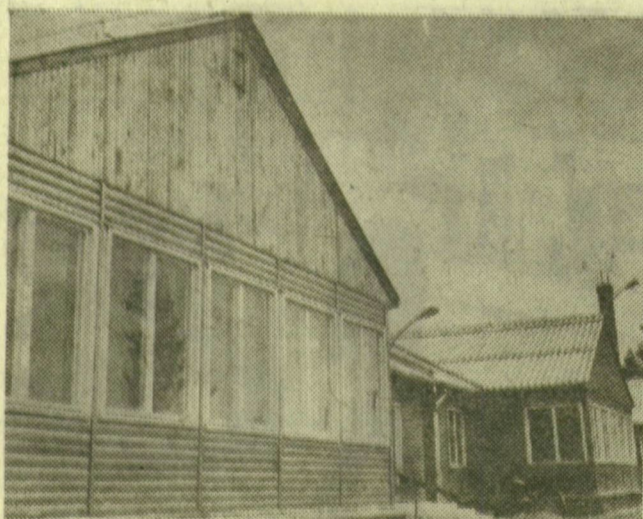

Somogyi Károlyné felvétele

IRODA FAHÁZBAN. Képünk nem kempingben készült, hanem a DEFÁG szegedi falemezgyárában, ahol több mint tízmillió forint költséggel központi irodaház épül. Méghozzá nem téglából, betonból, hanem fából. A DEFÁG a Szovjetuniótól vásárolta az összkomfortos irodaházat, amelyet hamarosan átadnak rendeltetésének.

Vők napja

A bulgáriai Goltama Seljasznában minden évben megünneplik az anyósokkal, apósokkal egy házban lakó vők napját; a vidám eseményre sok turista keresi fel a falut. Ezen a napon a vásártéren zenekar játszik, hatalmas üstök alatt tűz lobog, ízletes ételek főnek.

A megnyitó ünnepség után megkezdődik a vők menete a falun át. A felvonulás élén rezesbanda halad. A vők selegét vidám jelenetek színesítik: az egyik vő például szamarat vezet, amelyen a felesége ül tisztelettel parancsoló pózban. A másik vő az anyós szigorú és kérlelhetetlen felügyelete alatt kenyeret dagaszt, a harmadik mosógépben nő ruhát mos vagy gyermekkoszt tol, az egyik feleség saját autóját vezeti, míg férje lihegve lohol a kocsit után. Az egésznapos ünnepséget késő este jókedvű tánc fejezi be.

Fél lábbal — Szegeden

Hogy melyik háznál végződik Szeged és hol kezdődik Tápé, talán azok se figyelik, akik naponta kétszer arra utaznak. Pedig sokan vannak: a 3 ezer munkáépés lakosból 2 ezer 200 jár Szegedre, de a városból is kijárnak háromezren a nagyközségbe dolgozni.

Tápé mégsem Szeged. Nemcsak mert öröklő nagyközségi tanácsa van. Amintegy 5200 lakosa nap mint nap tapasztalja, hogy falun él — a város tövében.

Van ennek kellemes oldala is. Magam például irigylem a rózsával teleültetett utcáit — 20 ezer tövet vásárolt a tanács, amit a lakók ültettek a házak elé és ők gondozzák. Olyan a fűtése, mint Gülbaba rózsakertje. Csak legyen mivel öntözni, mert a hidroglobusz ugyan megvan, de a csapokból Tápén is győren folydogál a víz. Az 1984-ben életrehozott vízműtársulás a község 1500 háza közül 1370-nek adott vízvezetékot, de a régi kútra épült a hálózat, s azok nem győzik. A tavalyi fűtő új kutat nem kapcsolták még be — a kútfejkiépést kellene befejezni —, viszont a Dózsa utcai kút szivattyúját közben leszerelték — így aztán a plusz egy kút helyett minusz egy kúttal kezdtek a nyarat, nem csoda, ha a hálózat percek alatt kiürül, s nem jut a tartályba víz.

Falugyűlés, tanulságokkal

Azt mondja a tanácselnök, Csejte István, hogy nagyon rossz hangulatban indult az első falugyűlésre, márciusban még. Mert mit mondjon az embereknek? Mindenhez pénz és pénz kell, s az idén pénzük az utakra kell. A tervek szerint az egész falu által csak „árvi-zes területnek” nevezett részhez 4 millió forintért építenek utat, s az idén 2,8 milliót letétbe kellett tenni, a megyei tanács is ad hozzá 1 milliót. De mi minden kellene még! — Arra csak titokban számított, hogy az emberek áldozatvállalása sok mindenben segít.

Az első falugyűlés tanulsága ugyanis az volt: „csak szólnak, jövőnk és dolgozunk”. Volt olyan felszólaló, aki szabadságából is felajánlotta 1—2 napot társadalmi munkára. Brigádok jelentkeztek szakipari munkára. Ha valamit, akkor ezt is lehet irigyelni: olyan falu Tápé, ahol emberközeiben élnek az emberek. Közös a gond? Közös munkával próbálják megoldani. Szegeden is reneszánszát éli a társadalmi munka, de ez a sok mindent megoldó, a közösséget összekovácsoló erő Tápén soha nem tartott „szünetet”. Városnak különösen talán az az emberköziség, ami falun még oly szerencsésen megmaradt: hogy ismerős és ismeretlen közötti egymást,

jelképezve ezzel is az összetartozást. De Tápén ennél többet, sokkal többet jelent „tápeinak” lenni.

Összefogással...

Mihez kell a közös erő? Az alapoknál tartó 50 férőhelyes óvodát akarják öszig tető alá hozni, hogy télen majd a szakmunkát végzők hessék, s hogy jövő nyárra már kevesebb anyukának kelljen hajnalok hajnalán a gyári óvodába hordani a kicsit. Aztán megrendelhetnék — éppen a közös munkára számítva — az új művelődési centrum terveit, amely ugyan a meglévő művelődési ház kibővítése, nagybővítése, de 5 millió forint kellene rá. Abban viszont helyet kap majd az öregek napköziotthona, a falumúzeum és jutna még hely a társadalmi szervezetek és a takarékszövetkezet irodáinak is többek között. Mindenki ad hozzá: a társadalmi szervezetek pénzt is ígértek, de például a KISZ-es fiatalok 500 ezer forint értékű társadalmi munkát ajánlottak.

Bár nem kis dolog, de csak a felsorolás erejéig szóljunk arról, hogy a tanács két éves, tavaly jóváhagyott fejlesztési tervéből már megvalósult a piactér átrendezése, de a tervnek többet, 550 ezer forintot költöttek a közvilágítás korszerűsítésére is, a megfűt (de még nem „dolgozó”) kút 600 ezer forintba került és létrehozták a költségvetési üzemet is. De átadás előtt áll a korszerű kemping is.

Az igények szorítása

Tápé lakosságát a város dolgoztatja, a város emeli az igényeket is. Aki városban éli munkasététét, szeretne la-

kóhelyén is, szabad idejében is városi lenni. Tápén nincs mozi (csak keskenyfilmvetítés), s bár a fiatalok néhány perc alatt bejutnak Szegedre, ha szórakozni akarnak, azért csak át kellene alakítani a kicsi és korszerűtlen helyi cukrászdát is. Nem mint-ha a tanács ezeket nem tudná, hiszen napi gondjuk csakúgy, mint a gyenge zöld-ség- és gyümölcsellátás, a hiányos iparcikellátás, vagy az, hogy bár van 33 magán-kisiparos is — ami végtére is falun nem kis dolog —, a villanyszerezéshez, vagy a háztartási kisgépek javításához mégis kevés a szakember. A lakóknak Szegeden kell sok mindent „intézniük”. Más községben is így van ez, de a tápéiak, ezek a félig szegedi munkásemberek, akik percek alatt a Belvárosban vannak, csakúgy mint a mihálytelekiek, vagy a béketelepiek, jobban szeretnék szegediesedni. Vagy, hogy pontosan fogalmazzunk: városiasodni. A kapcsolatok egyrészt lazák — a városiakhoz nem kötődnek a bejáró munkások —, másrészt viszont gyakorta szorosra fűződnek. Ez utóbbira példa a rangos házasságkötő-terem is, amely jó részt társadalmi munkában szepült, s egyaránt dicséri a helyi áldozatkész iparosokat és a szegedi Vedres István szakközépiskola tanárainak és diákjainak kezemunkáját.

Itt van ez a rózsás Tápé, fele cipőjével már Szegeden, de a „cipő” másik fele még nagy lépést kell, hogy tegyen a városiasodásért. Hogy tényleg ne tudjuk, hol végződik Szeged, és hol kezdődik Tápé. De igyekezetben nincs hiány, az biztos, csak húzzák még a gondok is az előrele-

Szöke Mária

Gyilkolás — csendesen

A bűnügyi filmekben a banditát alakító szereplő — mielőtt a végzetes lövést leadná — valamilyen szokatlan, furcsa tárgyat erősít fel pisztolya csövére, s a következő pillanatban a kiszemelt áldozat összeesik anélkül, hogy a lövést hallani lehetett volna. A furcsa tárgy nem más, mint a hangtalan gyilkolás egyik korszerű eszköze, a hangtompító, amelynek segítségével szinte zaj nélkül lehet „elintézni” egy embert a különben nagy zajjal járó löföggel. Ez a korszerűnek nevezhető eszköz a különleges katonai alakulatoknak, a hírszerzőknek normál felszerelési tárgya lett, de a társadalomellenes erők, a bűnözők is előszeretettel használják.

Tekintettel a hangtompító óriási veszélyességére, nemzetközi törvények szabályozzák, illetve tiltják gyártását, s kereskedelmi forgalomba hozatala még azokban az országokban is tilos, amelyekben nem kötik engedélyhez a löföggel tartását.

Egymással vetélkedve

A hangtompító löföggel kialakítása nem tekintendő napjaink kiemelkedő „gondolatának”, hiszen a náci Németországban maga Hitler személyesen követelte a fegyverfajták létrehozását, állandó korszerűsítését. A „csodafegyverek” utáni kíméletlen hajszá egyik termékeként lehet tekinteni a hangtompító löföggel létrehozását, amely különösen a hitleri Németország összeomlása időszakában került egyre inkább előtérbe.

Sokkal sikeresebb felhasználást tudtak felmutatni a második világháború alatt a szovjet partizánok, akik mestertörvéseik híres fegyvereit szerelték fel vele, s távcsóval való kombinált alkalmazással rémületbe tudták ejteni az ellenséget. Gyarmati uralmánál megártás céljára használta fel Anglia a hangtompítóval felszerelt 0,45-ös kaliberű De Lisle típusú karabélyt, amelynek korszerűsített változatát a Maláj-félszigeten használták fel. Franciaország a 0,22-es kaliberű Unique Silencieux hangtompító korszerűsítésére esküdött, amelyet bajonettzár segítségével lehetett a félautomata Browning pisztolyra szerelni. Az Egyesült Államok sem kívánt tétlen maradni természetesen az ilyen típusú fegyverek

előállításában, s bár minden lehetséges fórumon tagadta, s rosszindulatú állításnak minősítette, mégis tény, hogy ezek az eszközök legális harcserzőként szerepelnek az amerikai hadsereg fegyverkészletében.

Kémrepülőgépen

Az amerikai első nagyobb méretű botrányra akkor került sor, amikor 1966 májusában a szovjet rakétatüzérség lelőtte az amerikai Powers főhadnagy által vezetett U-2 típusú kémrepülőgépet, s a foglyul ejtett pilótánál megtalálták a HDM mintájú H-1 szabványjelű 0,22-es kaliberű hangtompító automata pisztolyt. A botrányt lehetetlen volt elkerülni, mivel a pilótánál talált hangtompító fegyvert és egyéb más felszerelési tárgyakkal együtt a szovjet hatóságok Moszkvában kiállították, s megtekintését mindenki számára lehetővé tették.

Mi a hangtompítás lényege? A löföggel általadott hanghatás — mint ismeretes — két összetevőből áll: az egyiket a csőből nagy sebességgel kiáramló gázok keltette torkolati dörej, a másikat pedig a hangnál nagyobb sebességgel repülő lövedék zaja „szolgáltatja”.

A hangtompítás fizikája

Ezek közül természetesen csak a torkolati dörejt lehet csökkenteni, meglehetősen egyszerűnek tűnő, azonban annál bonyolultabb módon. A hangtompító működésének ugyanis az az alapelve, hogy örvénylő mozgásba hozza a

kiáramló gázt, s különböző belső terelőkészlet segítségével gázcsapdákat hoz létre, jelentősen csökkentve ezzel a robbanásor felszabaduló gázok kiáramlását. A hanghatás csökkentése mellett még több lényeges szempont is meghatározza az ilyen konstrukciók létrehozását, amelyek közül figyelmet érdemel a tetszőleges körülmények mellett való pontos tüzelésre való alkalmassága, lehetőség szerinti súlycsökkentése, a legrosszabb körülmények közötti megbízhatósága. Mindezekben túlméretezett természetesen nagy gondot kell fordítani egyszerű kezelhetőségére, gazdaságos használatára és könnyű karbantartására.

Nem ilyen egyszerű a helyzet a lövedék keletkezéshanghatás csökkentésénél, mivel a lövedék keletkezéshangot csak egy módon: repülése sebességének mérséklésével lehet: „hallkábbá” tenni. Ez a mérséklés azonban különleges megoldások létrehozását teszi szükségessé, amely viszont további problémák előidézője lehet. A korszerű fegyverek lövedékeinek ugyanis a minél nagyobb kezdősebesség elérése lényeges szempont a nagyobb rombolóhatás elérése érdekében.

Kompromisszumként tehát olyan lövedék típusokat fejlesztettek ki, amelyek repülési sebessége alatta marad a 300 méter/másodperc értéknek, s e típus jelenti ma a legkorszerűbb megoldást. A hangtompító fegyverek tehát hasonlóan a többi fegyvertípusokhoz és egyéb felszerelési tárgyakhoz, szakadatlanul fejlődnek, korszerűsödnek. Nincs mese az az idő, amikor a korszerűnek tartott és értékel hangtompító fegyverek a jövő szakembereinek leki-csinyló mosolyát váltják ki.

N. L.

Olvasó-író találkozó

A kultúrterem zsúfolásig megtelt ezen a délutánon. Négy órára jelezték a kezdést, de háromnegyed négykor már egy üres pótstólet sem lehetett találni a teremben. Bácskai, a rendezvény szervezője, idegesen szaladgált fel és alá, s aggódva érdeklődött, kész van-e a vendég duplája, friss, szénsavas-e az üveg kristályvíz az asztalon. Négy óra múltott öt perccel, mikor megérkezett Zsongorádi. Kissé lihegve, de azért könnyedén szaladt fel a színpadra vezető három lépcsőn. Percekig tartó taps dübörgött fel a nézőtér. Bácskai udvariasan lesegítette a vendég kabátját, aztán csendet kért:

— Kedves elvtársak! Azt hiszem, mindnyájunk nevében beszéllek, amikor szeretettel üdvözlöm a körünkben megjelent Zsongorádi elv-

társat. Felkérjük, tartsa meg előadását, utána pedig válaszoljon kérdéseinkre.

A teremben helyet foglaló mintegy kétszázötven író feszült érdeklődéssel nézett Zsongorádi, a méltán népszerű olvasó felé.

— Bocsánat a késésért, de ma már volt egy író-olvasó találkozó. Ez is letem olvasó? Egyszerű parasztszülők gyermeke vagyok. De tanáram már az általános iskolában felfigyelték olvasási készségemre. Persze, az abécé elsajátítása csak az első lépés volt. Számítatlan átvirrasztott éjszaka, napi öt-hat órai gyakorlás adta meg azt a biztonságot, amellyel sikerült elérnem, hogy most csak belelapozok egy könyvbe, és már csalhatatlanul tudom, értelmes-e elolvasni. Alig tizenegy esztendő voltam, amikor már az egyik jövővő kölcsönkönyvtár szerződöttetett tagjai sorába. Aztán siker és kudarc váltakozott életemben. Hívtak már engem nyugatra is olvasni. De én azt mondtam: nem hagyom itt a Szabó Ervin-kölcsönkönyvtár 2-es számú fiókját. Úgy érzem, hazai fióknak nélkülözhetetlen vagyok. Ne vegyék nagykétségnek, de az iródom nélkül teljesen céltalan és felesleges lenne. Ez ad erőt a további munkához... És most, ha van valami kérdésük, szívesen válaszolok.

A tömött sorokban ülő írók hatalmas taps-

sal jutalmazták az értékes előadást, aztán záporozni kezdtek a kérdések:

— Előbb hosszán érleli magában az alapötletet, hogy mit olvasson?

— Ez váltakozó. Van, amikor évekig készülök, koncentrálok a műre, van amikor improvizálok, rögtönzök. Meglátok a kirkatban egy könyvet, azonnal benyitok, megvásárolom, s már a pulnán olvasni kezdem.

— Tervei?

— Az Olcsó Könyvtár soron következő kötetére gyűjtök.

— Az olvasáson kívül van-e még valami mellékfoglalkozása?

— Igen, Golyóstolljavító kisiparos vagyok. Így személyes érdekem fűződik hozzá, hogy regényíróink, költőink, humoristáink minél többet írjanak.

Még jó másfél órai közvetlen hangú baráti beszélgetés után Bácskai mondta a zárszót: — Azt hiszem, mindnyájunk nevében szölok, amikor megköszönöm Zsongorádi elvtárs értékes előadását. Reméljük, hogy máskor is megjelennék körünkben.

Zsongorádi kedvesen bólintott, és magára vette kabátját. De még sokáig nem tudott szabadulni az autogramkérők ostromától.

Galambos Szilveszter